

Er komt sinds een paar maanden weer schot in de zaak omtrent de inplanting van de gebouwen van de Europese Gemeenschap in de Schumanbuurt.

De huidige staatssekretaris van het Brusselse Gewest Thys had zich nog maar pas over het dossier gebogen of daar voelde hij reeds de hete adem van de Openbare Werken in zijn nek die, met een konventie in de hand, oordeelde dat men nu maar de afbraakvergunning moest verlenen zodat er met de werken kon begonnen worden.

Dit was voor Thys echter geen beletsel om op 23 mei zijn geesteskind, het zogenaamde globaal plan "Ruimte Brussel-Europa", uit te bazuinen.

De gemoederen zijn thans blijkbaar iets serener. Tijd dus om een verslag te maken.

BRAL heeft in die woelige periode zijn programmamap "Brussel, hoofdstad van Europa?" opgesteld. Aan de basis van dit dokument lag de Lijn van Bral i.v.m. de EEG zoals die werd uiteengezet in de Milieutelex van 17 maart 86. De eisen die Bral in deze Lijn formuleerde en die tot stand waren gekomen onder de vorm van een gemeenschappelijk programma van ARAU, IEB, BRAL en Solidarité Européenne werden daarbij verder gedetailleerd en met foto- en kaartenmateriaal geïllustreerd.

De map werd aan de pers en aan de betrokken overheden voorgesteld als reactie op de verwarring die toen in de zaak heerste.

Want wat was er inmiddels gebeurd?

De veelbelovende titel "globaal plan Ruimte Brussel-Europa" leek aan onze eisen tegemoet te komen. Doch bij nader inzien bleek dat onze staatssekretaris zijn honnepon te rooskleurig voorstelde.

Er was namelijk in februari 85 een konventie afgesloten tussen de Belgische Staat en de Europese Gemeenschap die mede ondertekend werd door de voorganger van J-L Thys, de toenmalige minister van het Brusselse Gewest Hatry. In deze konventie werd de perimeter bekrachtigd voor het gebouw van de Europese Ministerraad: het "îlot Comines-Froissart" (woongebied op het Gewestplan) zou daarvoor worden afgebroken en zou zomaar, voor het grootste deel, administratieve zone worden.

Hier volgt onze persmededeling van 23.6.86:

WAT GEBEURT ER VANDAAG

Eind mei kondigde Jean-Louis Thijs met enig tromgeroffel de studie aan van een globaal plan voor "l'espace BRUXELLES-EUROPE".

Hiermee kwam de Brusselse Executieve uiteindelijk tegemoet aan de, reeds jaren door Bral geformuleerde, eis dat voor gemeentegrenzen overstijgende probleemgebieden globale op realisatie gerichte plannen moeten gemaakt worden, een eis die door het recente Kongres van de Brusselse Vlamingen gespecificeerd werd voor de Schumanbuurt. Maar...

Er zijn verschillende maren terzake!

Wat blijkt namelijk:

1. De door de Brusselse Executieve voorgestelde studie wordt zwaar gehypotekeerd. 14 dagen voor die triomfantelijke aankondiging van een globale studie, op 15 mei 86 werden er door de Regie der Gebouwen en de Regie der Wegen (diensten van Openbare Werken) drie openbare onderzoeken geopend voor het bouwrijp maken (lees afbraak) van het terrein van de Ministerraad zonder dat er tegelijk een bouwaanvraag ingediend werd. (1) Nog sterker, uit de dokumenten die ter inzage lagen blijkt zelfs dat de inhoud van deze plannen ruim een jaar geleden vastgelegd werd door een konventie tussen de Belgische Staat (o.a. vertegenwoordigd door de Minister van Openbare Werken en de Minister van het Brussels Gewest) en de Europese gemeenschap. (2)

Eens te meer wordt Brussel voor voldongen feiten geplaatst door het eigengereide optreden van Openbare Werken.

Een van de belangrijkste problemen waarvoor een globaal plan een oplossing zou moeten voorstellen, nl. de inplanting van de nieuwe gebouwen voor de Ministerraad, blijkt al volledig beslecht, sterker nog, het in stilte uitgebroede schetsontwerp van de Administratie der Gebouwen, is van die aard dat het alle zinvolle oplossingen voor de herwaardering van de ruime Schumanbuurt blokkeert en onmogelijk maakt. Deze inplanting druist volledig in tegen het gemeenschappelijk eisenprogramma dat begin dit jaar door BRAL, Inter Environnement, ARAU en Solidarité Européenne werd vooropgesteld.

(1) Het Bouwreglement van de Agglomeratie Brussel - Titel I, artikel 7

(2) Dokument 4961/85 dd 22 februari 1985: "Contrat entre l'Etat belge et les Communautés européennes relatif à la construction d'un complexe de bâtiments destiné au Conseil des Communautés européennes et ses services."

2. We stellen vast dat de overlegprocedure, de enige garantie van de bewoners op inspraak in de ruimtelijke ontwikkeling van onze stad, flagrant verkracht wordt.

Niet alleen is die konventie al in februari '85 afgesloten, bovendien overtreedt Openbare Werken met dit openbaar onderzoek het Brussels Gewestplan. Het woonblok Comines-Froissart is bij wet vastgelegd als een typisch woongebied (3) en vandaag gaat men daar zonder meer een administratiegebied van maken. Toen het oenteigeningsbesluit bekend werd kloegen we deze toestand reeds aan bij de Raad van State. Deze stelde toen, met name vorig jaar, een week voor de ondertekening van de konventie, dat er nog niets definitiefs gebeurd was.(4) De feiten spreken dit vandaag tegen.

Waarom zijn de voorliggende plannen slecht?

1. Comines-Froissart is volgens het Gewestplan een typisch woongebied.

2. Door het voorgestelde ontwerp wordt een defintieve breuk gemaakt tussen de levende wijken van Sint Joost en Etterbeek. Doordat het nieuwe Ministergebouw met een lange gevel aan de Etterbeekse Steenweg paalt, wordt het onmogelijk deze als een continue woonas met typisch stedelijke functies te ontwikkelen.

3. Een derde hypoteek die deze voorstellen inhouden is de onmogelijkheid om de drie representatieve gebouwen van de Europese Gemeenschap, namelijk de Ministerraad, de Kommissie en ook het Parlementair Halfrond te integreren rond het Schumanplein.

4. De inplanting van de gebouwen van de Ministerraad negeert het bestaande stratenpatroon, dat zich langs de as Parlement-Jubelpark op een eigen karakteristieke manier ontwikkelde. Men kan het gerust vergelijken met de manier waarop het Justitiepaleis een stuk van de Marollen heeft verpletterd.

(3) Gewestplan van de Brusselse Agglomeratie K.B. 5 november 1979- typische woongebieden : verordende teksten artikel 1.0.1.

(4) Raad van State 8 februari 1985 ref. A 31.722/III 8925
A 31.724/III 8926
A 31.727/III 8927

Het kan nochtans anders:

Een analyse van de ontwerpschetsen voor de Ministerraad toont dat alternatieven mogelijk blijven. Vertrekkend van de premissen dat het woonblok Comines-Froissart moet gevrijwaard blijven en dat voor de Etterbeekse steenweg een residentiële functie wordt weerhouden, word het terrein van de oorspronkele 4.2 hectare tot 2.4 hectare teruggebracht. Met behoud van het bestaande programma van 150000 m² bovengrondse vloeroppervlakte, wat een vloerterrein verhouding oplevert van 6.25, blijven uiteenlopende bouwvormen mogelijk naargelang de toegepaste grondinnameindex.

vloeroppervlakte: 150000 m²

terreinoppervlakte: 24000 m²

V/T verhouding: 6.25

grondinnameindex	0.3	0.4	0.5	0.6	0.7
------------------	-----	-----	-----	-----	-----

gemiddelde hoogte	}	20.8	15.6	12.5	10.4	8.9
in verdiepingen		21	16	13	10	9

Daar waar grondinnamewaarden van 30 tot 40 % duidelijk verwijzen naar hoogbouw, blijven bij een grondinname van 50 tot 60 % de volumes beperkt tot 11 à 13 verdiepingen. Grondinnamewaarden van 60 % zijn veelvoorkomend in stadscentra en de resulterende 11 bouwlagen zijn konform aan het in deze buurt toegepaste bouw-gabarit.

5. De oplossing van Openbare Werken houdt een volledig nieuwe tunnel in, waardoor de recent aangelegde Maalbeekkollektor gedeeltelijk moet herlegd worden, en een stormbekken, dat op die plaats aangelegd niets zal verhelpen aan de overstromingsproblemen in de Maalbeekvallei hogerop. Deze werken betekenen een verspilling van 1 miljard gemeenschapsgelden. Door de voorgestelde terreininkrimping kan de tunnel in de Cominesstraat behouden blijven. Het eventueel verder onder de grond leggen van deze tunnel draagt dan bij tot het herstel van de Cominesstraat als drager voor woon- en werkfunkties.

Nu al gauw beslissen over de afbraakwerken en het herleggen van de autotunnel, of zeg maar over de inplanting van de Minister-raad, betekent dat Brussel onherroepelijk de kans mist om eindelijk eens, naar aanleiding van de uitbreiding van de Europese Gemeenschap, samen met alle betrokken partijen een globaal project van stadsvernieuwing en -opbouw met allure en ambitie te kunnen aanpakken.

Nu al gauw beslissen betekent dan ook duidelijk dat het Beleid zich volledig boven haar eigen wetten stelt door het Gewestplan te negeren en dat uiteindelijk de Overlegkommissie en het Openbaar Onderzoek slechts schijnvertoningen zijn.

Er is in de Schumanbuurt al voldoende geknoeid. Het gaat om een levende wijk van ruim 50ha., dat is dezelfde oppervlakte als de Noordwijk. In de toekomst zal dit de buurt zijn waarop de ogen van de internationale wereld gericht worden: de zetel van de Europese Gemeenschap in Brussel.

Brussel kan zich niet veroorloven deze belangrijke en prestigieuze inplanting op de gebruikelijke banale manier op te lossen. Twintig jaar geleden hadden de Brusselse Politici ook grootse plannen om van de Noordwijk een internationaal handelscentrum te maken. Door o.a. het geknoei, de ondoordachte grootschalige aanpak en de afspraakjes die daarbij gemaakt werden, is dit project een grote mislukking geworden. Maar de financiële put voor de betrokken gemeenten en het gapend gat op deze veelbelovende lokatie in de stad zijn vandaag nog helemaal niet hersteld.

De lessen moeten getrokken worden uit de fouten van het verleden. Om van de Schumanbuurt een modelwijk te maken voor goed leven en werken in het Brussel van de 21^e eeuw moet zeer doordacht tewerk gegaan worden. De beslissingen die hier vandaag genomen worden zullen dit stuk van de stad tekenen voor de volgende generaties. Daarom is het nodig gebruik te maken van alle creativiteit en deskundigheid die men kan vinden. Een internationale participatiegerichte stedenbouwkundig-architecturale wedstrijd om een globaal plan te maken voor de herwaardering van de hele Schumanbuurt is de enige aanpak die deze garanties kan bieden.

Tot zover onze persmededeling.

De bouw- en afbraakaanvragen ingediend door het Ministerie van Openbare Werken kwamen dan op 24 juni voor de overlegkommissie. Van overleg was er echter niets te merken. De procedure werd louter pro forma nageleefd: de Regie riep eenzijdig de konventie tussen de Belgische Staat en de Europese Gemeenschap in om te verkondigen dat de werken maar moesten beginnen. En, om de pil te verzachten, wees men erop dat minister Olivier toch aan J-L Thys had beloofd dat zijn departement voor de heropbouw van een paar woonhuizen zou instaan.

Bral kloeg deze gang van zaken aan in een schrijven aan de Leden van de Brusselse Executieve, de Minister van Buitenlandse Betrekkingen en de Minister van Openbare Werken, wees de betrokken ministers op hun verantwoordelijkheid terzake en vroeg ze hun standpunt bekend te maken.

Hoe staan de zaken er thans voor ?

Wat de stellingname van de aangeschreven ministers betreft kregen we van Tindemans, de Donnée en Thys de bevestiging dat ze onze brief in goede orde hadden ontvangen, dat de onzekerheid omtrent de hele problematiek niet kon blijven duren en dat ze met ons standpunt zouden rekening houden. Hun dank daarvoor.

Van Bascour en Olivier geen antwoord.

J-L Thys van zijn kant houdt het verlenen van de afbraakvergunningen voor het îlot Comines-Froissart en bouwvergunning voor de tunnel in beraad: de garanties die de Regie der Gebouwen bood voor de opbouw van het woongebied zouden naar verluidt niet bevredigend zijn.

Voor "Espace Bruxelles-Europe" werd het officiële startsein gegeven op 16 oktober. De ontwerper is J. Van de Voorde (CERAU) bijgestaan door M. Van den Bossche en L. Dubrulle. Er zijn ook een Technisch Komitee en een Begeleidingskomitee voorzien. In het Technisch Komitee zitten de "zwaargewichten": afgevaardigden van de EEG, van de Brusselse Executieve, Openbare Werken, Buitenlandse Betrekkingen en de Gemeenten Brussel, Elsene en Etterbeek. In het Begeleidingskomitee: de Agglomeratie, ARAU, IEB en Bral, drie plaatselijke komitees, de Kamer van Koophandel, het Verbond van Ondernemingen, de Koning Boudewijnstichting, het Bestuur voor Monumenten en Landschappen en de CRAT.

Thys verklaarde dat de sturende kracht van het projekt het Begeleidingskomitee zal zijn.

We willen hem geloven, maar zullen zeer waakzaam blijven.

Op dit moment - tot begin januari '87 - lopen er twee openbare onderzoeken in dit verband: de bouwaanvraag voor de Ministerraad en een aanvraag voor bijkomende werken voor de tunnel. De plannen zijn in te zien op de Stad Brussel.